Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 76. | Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 3. цвітня, 1922. | VOL. XXX. | No. 76. | Jersey City, N. J., Monday, April 3, 1922. | THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

600,000 МАЙНЕРІВ НА СТРАЙКУ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 31. марта. — Нині о дванайцятій годині в ночі юнійні майнери в двайцять чотирох стейтах Злучених Держав на заклик своєї юнії перестали добувати вугіллє.

Юнійні урядники юнії Де Юнайтид Майн Веркерс оф Америка певні сього, що не лише юнійні майнери, але й неюнійні робітники числом 100,000 вийдуть на страйк. Юнія не видавала в послідній хвилі ніяких несподіваних приказів майнерам, бо все було згори приготоване.

В послідній хвилі президент юнії Джан Луис відбув ще конференцію з Доні Джексоном, предсідателем кентакського округа юнії, де 5,000 юнійних робітників думає робити мимо страйку в других округах тому, що сей округ має осібний контракт з властителями на цілий рік. Юнія приказала теж машиністам та пампменам по всіх копалнях лишитися на роботі, бо їх праця потрібна для удержання копалні в належитім стані.

РОБІТНИКИ КАНЗАС СОЛІДАРИЗУЮТЬСЯ МИМО СУДОВОГО ПРИКАЗУ

ПИТСБУРГ, Канзас, 31. марта. — Промисловий суд стейту Канзас видав заказ майнерським робітникам виходити на страйк разом з робітниками других стейтів. Суд зарядив, що робітнича заплата, яку робітники копалень побирали досі, обовязувала на цілий місяць.

Представники майнерської юнії заявили, що вони не послухають приказу суду і не будуть видавати до майнерів стейту Канзас ніякого приказу всупереч загальному приказови до робітників по других стейтах. Вони сподіються, що робітники в Канзас вийдуть на страйк разом з майнерами по других округах.

УРЯД ЩЕ РАЗ ПРО СВОЄ ВІДНОШЕННЄ ДО СТРАЙКУ

ВАШІНГТОН, 31. марта. — Президент Гардинґ видав ще одну заяву про становище уряду до майнерського страйку. Він заявляє, що уряд буде держатися осторон від страйку, дивлячися лише за удержаннем ладу і спокою.

ХОЧУТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ СТРАЙК

ВАШИНҐТОН, 31. марта. — Сенатор Колдер з Ню Йорку вніс в сенаті резолюцію, щоби сенат уповажнив федеральну комісію торговлі до розслідження положення вуглевого промислу в копалнях мягкого вугля.

Резолюція покликується на страйк та на виникаючу з нього можливість недостатку вугля.

СВЯЩЕННИКИ РІЖНИХ ЦЕРКОВ ПРОСЯТЬ ГАРДИНҐА ПОСЕРЕДНИЧИТИ В СТРАЙКУ

ВАШІНҐТОН, 31. марта. — У президента Гардинґа заявилася велика делеґація протестантських та католицьких церков, зложена зі самих священиків та проповідників, і просила його, щоби він був посередником в страйку. Вони просили його, щоби він скликав в найблизчій будучности до Вашінґтону конференцію представників ріжних товариств властителів копалень та представників майнерської юнії і приказав їм розібрати справи, які викликують непорозуміння межи ними. Вони просили теж права установити комісію, яка малаби права взивати свідків та домагатися предложения документів, потрібних для належитого розслідженя вуглевого промислу.

„ВЛАСТИТЕЛІ КОПАЛЕНЬ ВИНУВАТІ ЗА СТРАЙК"

ВАШИҐТОН, 31. марта. — Сенатор Ла Фолет, предсідатель сенатового комітету для фабричного промислу, в своїй заяві зложив всю вину за майнерський страйк на властителів копалень.

ЩЕ ОДНА ДЕМОНСТРАЦІЯ СТРАЙКАРІВ В ЛЕҐІСЛЯТУРІ

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 31. марта. — Ткалняні страйкарі відбули нині ще одну демонстрацію перед палатою стейтової леґіслятури, котра тепер радить над ухваленням закона про 48-годинний тиждень праці.

Заступник стейтового губернатора, котрий являється рівночасно предсідателем стейтового сенату, не впустив демонстрації на ґалерію сенату. Демонстранти походжали довший час коритарами будинку, а опісля відбули зібранне на сходах до палати. Тут бесідники висловлювали своє невдоволенне з бажання законодателів ухвалювати закони потайки, без публики і свідків. Демонстранти обіцяли відбути знов кілька таких демонстрацій.

СУДОВИЙ ПРИКАЗ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ

БОЛТИМОР, Меріленд, 31. марта. — Суддя Ровз з федерального суду видав до страйкуючих робітників варстатів зелізниці Вестерн Меріленд Рейлровд Ко. заказ поповняти якінебудь насильства, страшити страйколомів, безправно пикетувати і т. п.

Судовий приказ був правдивою несподіванкою для представників робітничої юнії, які власне прибули до міста, щоби переговорювати з представниками зелізниць, і вже навіть відбули одну конференцію. Побоюються, що судовий заказ буде мати дуже небажані наслідки на сі переговори, котрі моглиб легко донести до закінчення страйку.

СПРАВА ЧИСЛА ВОЄННИХ МОРЯКІВ.

ВАШІНҐТОН, 31. марта. — Довгі дебати над тим, кілько моряків повинна мати американська военна фльота, покінчилися нині вступною згодою в субкомітеті, котрий займається сею справою. Межи конґресменами, що хотіли зменчити се число до 65.000, та тими, що хотіли піднести його до 70.000, прийшло до компромісу і комітет постановив предложити внесенне, щоби фльота мала 67.000 моряків.

ПЕРЕПИСЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ЦЕРКОВ.

Др. Кароль, котрий кілька літ тому збирав для американського уряду цифри про розвій ріжних церков в Злучених Державах, подав недавно до публичного відома свої обчислення про число вірних ріжних віроісповідань в Злучених Державах. З нього виходить, що американські церкви мають разом 43 міліони 523 тисячі вірних. В порівнанню з числом вірних 10 літ тому, се число зросло о 761 тисяч або о 2 процент.

На підставі його обчислень, найбільше вірних належить в Злучених Державах до католицької церкви, бо аж 15 міліонів 342 тисячі; ся церква має 22 тисячі священників, близько 17 тисяч церковних будинків і поділена вона на три тіла. За нею ідуть методисти; ся протестантська секта поділена 15 тіл, а числить вона разом понад 8 міліонів вірних, 43.000 проповідників та 63.000 церковних будинків. За ними йдуть: баптисти, поділені на 14 тіл, з майже 8 міліонами вірних, 59.000 церков, 45.000 проповідників; православні, поділені на 8 тіл, з 6 і пів міліонами врних, 500 священниками та тільки; лютерани з півтреття міліоном вірних, 14.000 церков та 10.000 проповідників; презбитеріяни, поділені на 9 тіл, з двома і пів міліона вірних, з 14.000 проповідників, та 15.000 церков; так звані „ученики Христа", поділені на 2 тіла, з півтора міліоном вірних, 14.- церков та 8.000 проповідників; протестанти-епископали з одним міліоном вірних, 8.000 церков та 6.000 проповідників. Инчі церкви мають понизше міліона вірних. З не-християнських церков до жидівської віри зачисляє др. Кароль всего 357.-000 вірних з 1.900 божницями та 721 рабінами.

ЗНОВ ЧУТКА ПРО ШКОЛУ ДЛЯ ЗЛОДІЇВ.

Державний прокуратор стейту Флориди заявив, що в місті Денвер в стейті Колорадо істнує школа для злочинців. Мають там учити „висшого злодійства". Недавно випустили, з тої школи одного чоловіка, котрий тепер має уже 72 роки життя. Досі він бідував тяжко, зарабляючи на житте, але скінчивши школу, і діставши дипльом, живе вже вигідно.

Заява флоридського прокуратора кидає пятно неслави на денверську поліцію, і ся всіми силами пробує заперечити чутці, пущеній чужим прокуратором.

ЩОБ ДОКІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ В НЮ ЙОРКУ

зберуться в найблизшу неділю, 2. квітня, о год. 2.45 попол., у великій салі Народнього Дому, члени всіх українських товариств з Ню Йорку на **ЗАГАЛЬНУ РАДУ**. Там обговорять способи, як довести Позичку до успішного кінця і як повести народню працю на найблизший час. Провід нарад спочивати-ме в руках Ліґи Ам. Горожан і Ветеранів українського роду. Надіятися треба великого числа присутних.

АРЕШТОВАННЄ ПРИСЯЖНОГО СУДДІ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

Перед одним нюйроським судом ведеться вже від кількох днів розправа над скаргою одної імпортової компанії проти одної фабрики згущено молока. Розправа була перервана на один день, а коли послідної пятниці почато її наново, адвокат пізваної фабрики подав до відома суду, що перед самим початком розправи до нього підійшов один член лави присяжних суддів і, зайшов з ним в розмову, зажадав від нього гроший за прихильні голосованне при вирішуваню справи. Він мав сказати, що він не робить, і що він знає, що один присяжний суддя взяв уже заплату, та що він хоче дістати свою пайку.

Суддя сейчас покликва обжалованого присяжного суддю і казав його арештувати. Сей перечив закидам адвоката, але се нічого не помогло. Його арештували і випустили аж тоді, як він зложив кавцію в сумі півтретя тисячі долярів.

ЧИСЛО СТРАЙКАРІВ В ЛОРЕНС.

Після обчислень юнійних урядників, число робітників ткальняних фабрик, що тепер уже вийшли на страйк, виносить 17.000. Вони кажуть, що воно зросте на початку слідуючого тижня до 21.000.

НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

(Жертви приймає Др. С. Демидчук, 30 E. 7th St., New York City).

Дмитро Маланчин, Ню Йорк	$ 2.00
С. Свельдесон (Жид), Ню Йорк через Теод. Ґульку, Ню Йорк	1.00
Іван Павлюк, Ню Йорк	1.00
Місячний податок за людий з Перт Ембой, Н. Дж.	5.00
Зложили по $1.00: о. П. Чаплинський, Іван Ваверчак, Павло Гаврилів, Теодор Яворський.	
Решта з коляди Н. С. Пітсбурґ	10.00
Прислали: Терентій Іваніцький, Іван Цвік, Михайло Сарохман.	
Н. Демчина, Бейдфорд, Па.	3.00
о. Петро Езерський, Шенандоа, Па.	5.00
З місячних складок в Ню Йорку	23.90

РАЗОМ СЬОГОДНЯ $50.90
З попереднього $44.75
РАЗОМ УСЬОГО $95.65

Дня 31. марта висланo чеками Амер. Експрес Ко. до „Дністра" до Львова $93.60, разом з оплатою $96.65, а тимсамим переказом також і $1.00, зложений свого часу на мої руки на сироти.

НА УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

о. Петро Езерський, Шенандоа, Па.	$2.00
Дмитро Маланчин, Ню Йорк	3.00

РАЗОМ СЬОГОДНЯ $5.00
З попереднього $28.05
ВСЬОГО РАЗОМ $33.05

Дня 31. марта вислано чеком Амер. Експрес Ко. на руки посла Сінґалевича у Відни $32.00, разом з оплатою $33.05.

В підручній касі не остає ані цента на жадну ціль.

ДР. С. ДЕМИДЧУК.

БУВШИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ У. Н. СОЮЗА ПОГОРІВ

З Мек-Еду, Па., доносять, що бувший предсідатель У. Н. Союза, Дмитро Капітула, поніс велику шкоду наслідком недавнього огню в сьому місті.

Погоріли його будинки з внутрішнім уладженнем вартости $25.000. Обезпеченнє було на 15.000, отже страта ізза пожару виносить $10.000.

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ.

Ректорат Українського Вільного Університету в Празі, столиці Чехословаччини, звертається з таким закликом:

В ціли організації українських учених, що зупинились наслідком военних подій поза межами рідної землі, щоб вони подали свої теперишні адреси, опис свого минулого, і спис наукових праць під адресою: „**Praha, Kral Vinohrady Moravska c. 47/III.**

Ректорш Професор Др. Олександер Колесса.

ДЛЯ ПІДМОГИ УКРАЇНСЬКИМ ЖОВНІРАМ В ТАБОРАХ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В Празі заснувався Український Жіночий Комітет для допомоги інтернованим табору в Йозефові. Щоби піддержати матеріяльно часть інтернованої української армії У. Ж. Комітет відкрив в Празі робітню українських вишивок і мистецтва. Роботи виготовляють жінки самих інтернованих за винагородою денної чи акордової праці.

УКРАЇНСЬКИЙ ДВОТИЖНЕВИК У ПРАЗІ.

Гурток українських журналістів в найблизшім часі видавати-ме дво-тижневий журнал, який буде присвячений питанням культурного та економічного відродження України.

ДИВНИЙ МОТИВ ПОТРІЙНОГО УБИЙСТВА І САМОУБИЙСТВА.

В місті Ґриніч, в стейті Конектикат, одна женщина забила своїх троє алих дітий, а потім забила себе. Перед вчинком викинула на вулицю паперову коверту, в котрій були її банкова книжочка та асекураційна поліса, а котра була заадресована до директора місцевої поліції; в листі до нього заявляє вона, що вона думає зробити, і подає за причину свої побоювання, що суд, котрий тепер розбирає справу її розводу з мужом, готов признати опіку над її малими дітьми її мужови. Вона волить убити їх, як віддати їх мужови. Страшного вчинку доконала підрізуючи кухонним ножем горла дітям, а потім собі самій.

„ТАРАС БУЛЬБА" М. ГОГОЛЯ НА ЕКРАНІ.

Берлінське „Українське Слово" доносить, що фільмові актори д-р Рішард Дік і д-р Ґвідо Тороня виготовили фільмову режісерію Гоголевого „Тараса Бульби".

АЛІЯНТИ ХОТЯТЬ ПРИЗНАТИ ТЕПЕРІШНЮ РОСІЮ ЯКО ДРУГОРЯДНУ ДЕРЖАВУ ПІД ОХОРОНОЮ ДРУГИХ ДЕРЖАВ

ЛОНДОН, 31. марта. — В тутешніх політичних кругах заявляють, що аліянти приготовлять для московських большевиків строгі умови на випадок, якби мали признати їх „правительство" в Росії.

Заграничні капіталісти заявляють, що перщою умовою, аби вони могли пійти з бизнесом до Росії, є охорона чужих горожан в Росії. Ся охорона мала би бути так далекосягла, що большевики не могли-б їх судити без згоди і дозволу заграничних консулів.

Кромі того домагаються охорони приватної власности і бизнесу.

Се поставило би Росію у виїмкове положенне. Вона була би свого рода другорядною державою, де чужинці є під прямою охороною і законодавством своїх держав.

ЗАКОН ПРО ІРЛЯНДСЬКУ ВІЛЬНУ ДЕРЖАВУ

ЛОНДОН, 31. марта. — Британський король Юрій V підписав принятий британським парляментом законопроєкт про британсько-ірляндський мировий договір, на основі якого повстала Ірляндська Вільна Держава.

По підписанню бил став законом.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПІДПИРАЄ СТАНОВИЩЕ ПРЕМІЄРА ВІРТА

БЕРЛІН, 30. марта. — Німецький парлямент заявився за становищем канцлера д-ра Вірта у справі відкинення домагання аліянтів, щоби німецьке правительство наложило на нарід новий податок для аліянтів в сумі 60 білїонів (міліярдів) німецьких паперових марок.

За заявою довіря для німецького премієра голосувало 248 послів, а проти заяви лише 81.

НІМЕЦЬКИЙ ВІДЧИТ В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, 31. марта. — Сюди приїхав з Берліна професор Айнштайн (німецький Жид), звісний автор теорії про відношенне. Він має мати в Парижі відчит про свою теорію.

АМБАСАДОРИ ЇДУТЬ ДО АМЕРИКИ З ЛАДУНКАМИ ВИН

БЕРЛІН, 31. марта. — Новий німецький амбасадор до Злучених Держав Отто Відфелдт вибирається в дорогу з великим засобом добірних ренських і мозельських вин.

ХОЛЄРИЧНІ КУРИ

ПАРИЖ, 31. марта. — Тутешній дневник „Матен" пише, що Німці прислали Французам кури, які мали дати Франції на основі версайського мирового договору, з яких більшість є заражена холерою.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОСЯТЬ О ОХОРОНУ ЖИТТЯ КОМІСАРІВ.

РИМ, столиця Італії, 28. марта. — Тутешній большевицький представник Воровський звернувся до італійського правительства з прошеннем о охорону для большевицьких комісарів, котрі приїдуть до Італії на ґенуенську конференцію.

Італійське правительство запевнило його, що зробить все, що лише в його силі, аби хоронити житте комісарів перед небезпекою.

СПІЧ ЛЕНІНА

МОСКВА, столиця Московщини, 30. марта. — Нині Ленін вдруге балакав на комуністичному зїзді. Він казав до товаришів, що комуністичний відворот перед капіталістами вже скінчений і комуністи далі не посунуться.

Товариші нагородили бесідника оплесками.

Товариш Осінський нарікав, що комісари загарбали власть советів, яку їм признає большевицька „конституція". Зїзд приняв його погляд, аби того більше не було.

Потім Ленін знов балакав і сказав: „Поки маємо власть у своїх руках, то чого нам боятись!"

Бувший голова Верховного Економічного Совета М. Ларін казав, що комуністи не мають охоти битись за владу, яка дбає про реставраторів і шахраїв.

ТРОЦЬКИЙ ХОЧЕ ВОЮВАТИ

БЕРЛІН, 20. марта. (Вл. кор. „Свободи"). — Большевики поширюють чутки, нібн з весни, рівночасно з початком ґенуенської конференції, має бути поведений наступ на Україну з боку Румунії та Польщі.

Щоб одбити ту „інтервенцію", большевики скупчують нові червоні сили на Україні. З Київа та Харкова червоні частини засилаються до румунського та польського кордону. На Поділлє й Херсонщину післано значні кінні відділи й артилерію.

Троцький і головний командант червоної армії полковник Каменев виїхали на Україну.

У советські Росії мобілізується хлопців, роджених 1902 року.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За зміну кожної адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 493 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Крайна пора кінчити Позичку Національної Оборони!

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ, ТОВАРИСТВА І ГРОМАДЯНИ:— ПОДБАЙТЕ, ЩОБИ МОЖЛИВО ЯК НАЙСКОРШЕ ДОПОВНИТИ І ПЕРЕВЕРШИТИ 100,000-ну УКРАЇНСЬКУ ПОЗИЧКУ В АМЕРИЦІ!

НА СЛАВУ АМЕРИКАНСЬКИМ УКРАЇНЦЯМ І НА ПОБІДУ РІДНОМУ КРАЄВИ!

ДИКТАТУРА ПРОЛЄТАРІЯТУ ЧИ ДИКТАТУРА НАД ПРОЛЄТАРІЯТОМ?

Хто знає близче історію революційного руху в Росії, той знає краще, скілько правди в большевицьких перехвалках, що се вони придумали советську політичну форму правління. Совети були самокидною організацією російських робітників, в революціях 1905. і 1917. рр. Не один з нинішних провідників большевизму противився тому, щоби вони перебирали на себе якісь політичні функції. Навіть Ленін перед своїм приїздом до Росії говорив без упину про скликанне Конституційного Зібрання. Доперва, як цісар Вільгельм дав йому нагоду дістатися до Росії, змінив він свої погляди.

„Ленін є хитрий і підступний Єзуїт," — пише про нього Ема Ґольдман, що недавно виїхала з Росії по дворічнім побуті. „Він зараз прилучився до народного окрику: „Вся власть советам!" Але як лише він і його товариші-Єзуїти себе сильно почули в уряді, вони зараз взялися до ломання советів. І нині совети в Росії являються лише тінею того, що вони були давнійше (як зрештою случилося з усім другим)."

„Нині совети дають вислів лише рішенням комуністичної партії. Ніяка друга політична опінія не має найменчої нагоди датися чути. Виборчі практики комуністів моглиб збудити зазрість навіть серед Темені Гол (ославленої з виборчих шахрайств політичної організації демократичної партії в Ню Йорку). Коли я приїхала до Росії, один з провідників комуністів заявив мені, що Темені Гол не може їм дорівняти. Звичайно, я взяла сі слова за жарт. Але скоро я переконалася, що він говорив правду.

„Большевики вживають всякого способу для збільшення числа комуністичних голосів. Коли не помагає переконуванне, тоді грозять, що відберуть „пайок" або заарештують. Виборці тоді вже знають, чого їм ждати. Тому й дивуватися нема чого, чому комуністи дістають більшість. Всеж таки меншевики, ба навіть соціялісти-революціонери та анархісти час від часу добиваються вибору, що як на обставини большевицької Росії, не є така легка штука.

„Без преси, без свобідного слова, без правного дозволу на пропаґанду у фабриках, — хиба чудом можуть опозиційні партії добитися репрезентації в советах. Так хоч їх вибирають, та все таки їх ніхто не чує в советах. Комуністичні клякери вже добре дивляться за тим, щоби там нікого не чули лише самих комуністів. Коли виберуть до совету анархіста, то уряд звичайно відмовляється признати вибір або уживає якої притоки, щоби його післати перед „чека" (надзвичайну комісію для боротьби проти контра-революції)...

„Тому й не диво, що ані в московськім советі ані в якімнебудь другім советі нема ніякого независимого голосу. Ані один з них не функціонує независимо. Навіть звичайні члени комуністичної партії не мають свобідного права висказувати своїх поглядів. В советах, подібно як в цілім большевицькім уряді, „диктатура пролетаріяту" зложена в руки дуже маленької жмінки. Вона, а не пролетаріят править Росією і її народом.

„Ідеал вільного слова і діяльности для робітників, селян і жовнірів перемінився в комедію, в яку люди більше не вірують і якої вони більше не хочуть."

ВИСНАЖУВАННЯ УКРАЇНИ.

Не глядячи на те, що голод охопив Україну і вона сама потребує допомоги зовні, большевики продовжують виснажувати її до кінця.

Тепер в особі Петровського, самі в „Правді" признаються, що вони так виснажили Україну, що „давно час перестати вважати Україну за країну, богату на хліб і живність, як думали це раніш, коли вона вивозила до пів міліярда пудів хліба на рік".

Петровський далі заявляє, що, не глядячи на інтензивний збір проднадатку, на Україні вдалося зібрати хліба в такій кількости: на Запоріжжу з того завдання, що дано було йому в 8½ міл. пуд. вібрано 250.000 пуд., а Одещина замісць 13 міл. дала лише 4 міл. пудів. А всього замісць пів міліярда лише 60 міліонів пудів.

ЛЮДИ ТЯГНУТЬ ПЛУГИ.

„Ізвестія" пишуть, що „богато бідних" одеського уїзду рішило перейти до орання землі, замінивши коний людьми. Виробляють спеціяльні плуги, тягнені двома робітниками на первісний лад.

ПЕРШІ НАСЛІДКИ „НОВОГО КУРСУ" В ПРОМИСЛІ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ РОСІЇ

(Кореспонденція „Свободи").

Нема більше потрясаючої часописі як большевицька „Економическая Жизнь" — пише в 68 ч. стара, ворожа большевизмови „Арбайтер Цайтунг". Та „Екон. Жизнь" представляє розвиток господарського життя Росії й перевороти в тім життю, які під впливом нового курсу большевицької економічної політики відбуваються надзвичайно скоро.

Цей „новий курс" почався в большевицькій Росії тим, що промислові заводи зсоціялізовані в рр. 1919—1920, знов повернено капіталістам, то є: винаймлено їм. Досі виарендовано 1276 підприємств, з того 1197 їх давним власникам. Так повстав у большевицькій Росії на ново капіталістичний промисл.*)

Ще скорше розвинулася там капіталістична торговля. В одній тільки петроградській ґубернії винайамив большевицький уряд 6.687 краниць і площ приватним купцям.**) Та це відродженне капіталізму відбувається для большевицького уряду ще за помалу. І тому він дозволив основувати акційні товариства і спілки з обмеженою порукою.***)

Але цему відродженню капіталізму в большевицькій державі сильно перешкаджає недостача обОтового капіталу. Обезціненння грошей поступає скорим кроком далі. Большевицький державний банк оповіщує правильно курс валют. Це страшні оповістки:

1. фунт штерлінґів, котрий 1-го грудня коштував 475.000 рублів, — коштував уже 25. лютого **1.448.000** рублів!

1. золотий рубель, котрий 1-го грудня коштував 68.000 паперових рублів, — коштує вже **150.000** пап. реблів! Значить — уряд теперішної Росії признає офіціяльно, що її гріш понизив свою вартість сто пятьдесять тисячів разів!!

Але це ще не все: Бо „Економическая Жизнь" пише отверто, що ті урядові курси (зрештою подібно як в Австрії) не відповідають правді та що вони далекі від неї.

Супроти такого обезціненння гроша ніякий російський капіталіст не може сам добути тілько грошей, що їх потребує якенебудь більше предприємство. Тому державний (большевицький) **банк мусить позичати гроші** ново допущеним капіталістам. Він **і позичає** ті гроші **на страшно високий процент:** відсотки виносять 144%!‡‡)

Та цей процент видається нам такий високий. Російські економісти уважають його низьким. І так економіст М. Шефлер пише в „Економической Жизні" з 1. січня таке:

В листопаді позичив державний банк капіталістам 30 міліярдів паперових рублів. В лютім мусять вони звернути 40.8 міліярдів (рахуючи по 12% **місячно).** Тимчасом вартість рубля сильно впала: в листопаді 30 міліярдів паперових рублів мало вартість пів міліона золотих рублів, а з початком лютого 40.8 міліярдів паперових рублів не вартувати-ме більше як 408.000 золотих рублів. Значить — мимо високого проценту втратить держава на користь капіталістів за короткий час 92.000 золотих рублів! Тому Шефлер домагається, щоб на будуче обчислювано відсотки в золотих рублях, значить — домагається фактичного підвисшення проценту.

Тимчасом уже теперішний процент сильно обтяжує робітників. Бо капіталіст, який платить державі 144% і крім того ще платню за аренду підприємства, відбиває собі це на робучім народі разом зі своїм зиском. А той зиск мусить бути високий, бо — при неупорядкованих ще відносинах — високе ризико. Приблизно цей зиск капіталіста виносить коло 200%, значить більше, ніж у всіх инших дебжавах Европи. Все те витягає капіталіст з робочого народа. Супроти того, тамошне робітництво більше визискуване, ніж усяке инше.

Наслідком цього робітництво бідує там страшенно навіть в околицях, де нема ще голоду.

Розслідивши заробітну платню в державних підприємствах большевицької Росії, пише Е. Альперович щоб заробітну платню не онзачувати в обезцінених паперових рублях, тільки в рублях передвоєнних, а саме робітник повинен одержувати половину тих рублів, які діставав перед війною.*)

Річ ясна, що це домагання Альперовича дуже скромне. Бо перед війною за царату робітнича платня в Росії була далеко нища, ніж у середній і західній Европі. А тепер малоб робітництво одержувати тільки половину давної платні! Альперович стверджує, що тепер російське робітництво побирає менше ніж половину тої платні, яку побирало за часів царя й тому продуктивність їх праці впала так низько. Тому домагається піднесення платні до половини давної висоти і пише:

„Тепер можна на основі досвіду багатьох підприємств в останних 3—4 місяцях з катеґоричною певністю твердити, що при розумнім веденню підприємств може за половину передвоєнної платні одержати від робітництва повну передвоєнну працю, причім робітник дасть більше енерґії, ніж перед війною" „Такого успіху, думаю, не здобуде ніякий (приватний) підприємець на світі", додає з гордістю Альперович.

З уваги на те, що значна часть російського робітництва працює вже в приватних підприємствах, взявся радянський уряд до ревізії робітничого законодавства. Фахові орґанізації й „Наркомтруд" (народний комісаріят праці) цілковито змінені: Коли цілий промисл був знаціоналізований тоді фахові орґанізації були перемінені в „продукційні союзи", що як державні інституції мали управлювати відносинами праці. А „Наркомтруд" посилає робітників туди, де їх треба було так, як жовнірів. Тепер супроти приватних підприємців фахові орґанізації робітництва перестали бути державними інституціями й робітник може до них не належати.

В **державних** підприємствах далі страйкувати не вільно. Але й у приватних підприємствах мусить робітництво наперед звертатися зі своїми домаганнями до урядів, зложених з робітників і підприємців, а коли рішення тих урядів не задоволить, тоді „Наркомтруд" може рішати справу. Таким чином робітництво в комуністичній Росії не має такого коаліційного права, як в капіталістичних державах. А „Наркомтруд" має там завдання подібні до завдань міністерства для суспільної опіки в инших державах.**)

Так большевицька Росія вертає помалу до капіталістичних відносин. Але капіталізм, який тепер відновляють в Росії, показує там усі хиби своєї ранньої молодости супроти безборонности пролетаріяту: двістапроцентові лихварські зиски капіталістів це поява **не** припадкова! По пятьох літах від часу скинення царя опинився пролетаріят Росії в ще більшій нужді ніж був за царя.

Який буде розвиток дальше?

У Відні, 14. марта, 1922.

О. Назарук.

*) Гл. „Економическая Жизнь" з 25. січня 1922. Цей орган появляється як дневник.

**) Гл. „Екон. Жизнь" з 25. січня, 1922.

***) Гл. „Екон. Жизнь" з 9. лютого, 1922.

‡‡) Гл. „Ек. Жизнь" з 1. січня 1922.

*) Гл. „Ек. Жизнь" з 25. січня, 1922.

**) Гл. „Екон. Жизнь" з 1-го січня, 1922.

ПОЛЬСЬКІ СКАНДАЛИ В РИМІ.

Італійська часопись „Іль Пополо Романо" з дня 9., 10 і 11. марта с. р. займається у трох великих статтях під наголовком: **„Польські інтриґи і скандали у Ватикані", „Скандал з папською літописю"** та **„З приводу сфальшовання папської літописі",** польською політикою супроти української церкви і пише між иншим осьщо:

Польські імперіялісти ведуть завзяту боротьбу проти українсько-католицької церкви та проти її голови, митрополита Шептицького, який є невтомимим апостолом незалежности України. Польська поліція зорґанізувала у Львові большевицький заговір та ширила вісти, буцім то сам Шептицький брав у нім участь. В Римі крутиться повно **польських аґентів,** які стараються всіми засобами настроїти папу ворожо до Шептицького.

Вже папа Венедикт XV. закликав до себе Шептицького, щоб він пояснив йому, чому іменував епископа без папського дозволу? Шептицький відповів папі, що папа Пій X. уповноважив його іменувати самостійно епископів. Одначе даремне було шуканнє за дотичним розпорядком, який щез. Щойно кардинал Мерсіє, котрий був свідком дотичної розмови Пія X. з Шептицьким, потвердив заяву Шептицького. Затрату такого важного документу вважають ватиканські круги великим скандалом.

„Та на тім не конець. Минулого року іменував Шептицький о. Боцяна епископом в Луцку. Хоч папа се іменованне затвердив, та проте польське правительство не пустило о. Боцяна до Луцка.

„Але й се не вистарчало Полякам, які навіть не хотіли, щоб о. Боцян мав титул епископа. Отже польські аґенти видерли з папської літописі картку, на котрій стояло: **„Луцк, — епископ українського обряду"** та заступили її іншою карткою, в котрій стоять замісць наведених слів самі точки, що ознанає „Необсаджена посада". Одначе в азбучному списі на 962. стороні літописі читається імя „Осип Боцян, український епископ в Луцку". Значить, Поляки забули видерти також кінцеву картку літописі. Щойно пізнійше заступили вони й азбучний спис карткою, на котрій написали „Луцк, український обряд".

„Та забули Поляки, що між людьми **є 200 примірників літописі,** в котрій видніє і в середині і на кінці імя Боцяна яко луцького епископа. Се сфальшованнє папського документу Поляками стало предметом дуже оживлених розмов, тимбільше, що Поляки допустились його тоді, коли папа боровся зі смертю.

„Сей польський скандал дуже заворушив польські церковні і дипльоматичні круги в Римі й у Варшаві. Одні другим закидають, що скомпромітували до краю польське імя перед папою. Зачувати, що наслідком того сфальшовання польський міністер Скшинський буде відкликаний з Риму".

О. Олесь.

ЯКА КРАСА: ВІДРОДЖЕННЯ КРАЇНИ!

Яка краса: відродження країни!
Ще рік, ще день назад тут чувся плач рабів,
Мовчали десь святі під попілом руїни,
І журно дзвін старий по мертвому гудів.

Коли відкільсь взялася міць шалена,
Як буря все живе схопила, пройняла, —
І ось, — дивись, в руках замаяли знамена,
І гимн побід співа невільна сторона.

Так спить орел, — і враз, розкривши очі,
Углядить світ, красу і простір голубий,
І легко з скель спорхне, і в небі заклекоче
Про вільний льот орлів, про ранок золотий.

Так море иноді всю ніч дрімає,
І нагло хвилями, як крилами, забє,
І дивним жемчугом, і барвами заграє,
І очі всесвіту до себе прикує.

Летить воно, хвилюється і ллеться,
В обіймах соящних і сяє, і тремтить,
І щастям все життя йому в той мент здається,
І все в путі йому і годить, і щастить.

. . . .

І де взялись ці хвилі сніжнобілі,
Хто дивно так навчив їх грати і шуміть,
З яких ясних країн чайки ці налетіли.
Що вміють ніжно так і плакать, і жаліть?...

Чайки, чайки! тоді не треба плачу,
Коли йде борба за волю, за життя,
Коли на хмарах я вже дивний відблеск бачу
І сонця жданого блескуче вороття.

РОСІЯНИН ПРО УКРАЇНЦІВ.

ЯК НАЦІЮ, КОТРА ВІДРОДИТЬ СЛАВЯНСТВО.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Російська ґазета „Время" з дня 6. марта б. р. помістила статтю п. н. „ПОТЕНЦІЯ СЛАВЯНСТВА". Я прочитав її і з дива вийти не можу, очам своїм не вірю. Не вжеж це справді так пише про нас Москаль у московській часописі? Про нас, котрих Москалі доси називали хахлами, галушниками, — одним словом вважали чимсь нищим і послідніщим між націями, — племінем, неспосібним до культурної творчости.

Аж нараз така честь, така висока місія в славянстві і взагалі в культурному світі!

Ось Вам і зміст цеї неімовірної статті.

На вступі автор з горичею і стидом стверджує факт, що славяне не являються позитивним чинником в розвитку людства, що мало коли беруть у ньому участь, а коли й беруть, то так, що лівою рукою бурять те, що правою збудували.

На трьох славянських ґрупах лежить відповідальність за розвал трьох імперій: Турецької, Австрійської і Російської. Ні в Туреччині, ні в Австрії, ні в Росії славянський елемент не вносив нічого, крім політичної сварні й державного розкладу. Хто завдав останній удар імперії Османів, як не сербсько-болгарська сварка?

Хто паралїжував імперію Габсбурґів як не боротьба чесько-польсько-українська?

І хто, врешті доконав Росію, як не воюючі славянофіли?

Не даром же сказав Бісмарк, „що славяне це жіноцький пол людства". Пасивність, сварливість, велика вражливість, домінують в славянській душі.

Тоді, як славянський індівідуалізм, твердо і вперто йшов шляхом розвитку особистости (реліґія, побут, мистецтво) і руйнував державність, анґльо-саксонський колективізм, скріпляючи основи державности, втискав одиницю в рямці загалу.

Найкраще видно це на Прусах і Польщі. Польща „од моржа до моржа" розлітала́ся, а між тим маленьке князівство Бранденбурське росло в німецьку імперію.

Так само, або й ще ґірше було в економії. Коли-ж на полі державности Славяни дали хоть дещо окремого (російське самодержавіє), то на полі економії вони одна — нуля.

Два форпочти славянства, Чехи і Польща, творили не славянську цівілізацію, а наслідували анґльо-саксонську.

Останній дарунок, який славянство піднесло людству, це — большевизм. Нарікають Росіяне, що його імпортували Німці, бо Ленін і Троцький приїхали з Німеччини. Алеж Ленін і Троцький це істинно-руський продукт! Це Німеччина харкнула в лице Росії тим, що Росія хотіла їй прищіпити.

Большевизм ріс у Росії з часів Турґенева й Достоевского. Його проповідував над-індівідуаліст — Толстой. Большевизм поширювали корнфеї російської літератури: Ґоркій, Андреев, Бальмонт і другі, поширювали його світочі науки, а навіть архипастирі (Антоній, Сергії, Варнави і другі), не говорячи про „старців" типу Распутіна.

Большевизм прийшов до Росії разом із Базаровом, Верховенським, Ставроґіним, Передоновом, Саніном й инчими героями, оспіваними російськими „ґеніями". Большевизм, як розклад етики, політики й економії, зареєстрований в Росії такими безсумнівними документами як: „Батьки й діти", „Біси", „Відродження" і „Бездна" тай ціла босяцка література.

Поховати „чортів" русской землі, в одну яму звалити: Плевого, Протопопова, Распутіна, Челкатів, Саніних, Базарових, — от де наша перша місія! Але ми можемо сповнити цю місію що лиш тоді, коли позбудемося свого самовдоволення.

Хтож із славянства зробить початок в цьому ділі?

Гідними цеї ролі я бачу лиш два народи: Чехів на заході, а Українців на сході.

Тільки в Чехів і в Українців соціялізація побуту пішла паралельно з його націоналізацією. Тільки в одних і в других суспільність не виключає державности. Тільки в Київі (не большевицькім) і в Празі зрозуміли, що суспільний устрій може і повинен бути проникнутий здоровою національною ідеєю і що імперіялізм такий самий ворог людства як і інтернаціоналізм. Тільки в Чехів і Українців проявилася потенція славянства.

Славянство повинно найти свій затрачений пол, свою мужеську потенцію, затрачену в тисячлітній мандрівці, в боротьбі з кочевиками у взаїмній гризні, в самовдоволенню, в містиці і чарівництві.

Це чудо воскресення, цю тайну примирення з життєм можемо знайти лиш у благодатній природі, там де багато сонця озону, там де живе трудолюбивий і жизнелюбивий, чистий народ, обвіяний поезією і проникнутий незлобним гумором, в народі хліборобів і богоносців, зближенім до земельної буржуазії, котра дала початок і великій і малій Руси. ТАКИМ НАРОДОМ ЯВЛЯЄТЬСЯ НАРОД УКРАЇНСЬКИЙ.

Коли Чехи наближать славянство до Европи, то Українці Европу наближать до нас.

Починаючи з підсоння і природних богацтв, а кінчаючи вигідним ґеоґрафічним положеннем і прикметами богато обдарованого народу, близького до народів центральної і полудневої Европи, Україна, післана нам, як наша представниця на пирі західної культури, як наша живителька і хоронителька. Коли вірити, що в славянстві потенція ще не вигасла, то її виявить перше всього хлібороб Полтави й Галича.

Відплив большевицької повені пічнеться з України. І коли до цього часу лахміття великої Росії кинуть нездійснимі мрії про „едину й неділиму", кинуть Маніловщину й Ноздревщину і протягнуть братню руку до кріпкого духом і тілом, кріпкого не тільки задним, але й передним умом, українського селянина, то вигляди на обновлення загинувшої потенції славянства збільшаться...

Тільки знаменитий письменник російського народу в російській часописі.

А щож ми на це?

Питаня на стільки важне, що ми його обговоримо окремо. Нині скажемо тільки, що гадки висловлені Баяном не буденні і що добре булоби, колиб і Українці і Росіяне взяли собі його до серця. Одним і другим вийшлоб це тільки на добро. Бо у нас за мало самопошани, за мало почуття цеї місії, котру на нас вкладає історія, а в Росіян за багато гордости, за богато тої самопевности, котра й довела їх до нинішної катастрофи.

Хоч голос „Времени" являється голосом виїмковим, а всеж таки це дуже потішаюче явище в нинішних сумних часах.

Богдан Л.

АДРЕСА ҐЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Меморіяли і телеґрами до ґенуенської економічної конференції слід адресувати так:

ECONOMIC CONFERENCE, GENOA, ITALY.

ВІДОЗВА

ДО УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

Дорогі Родимці:—

З причини, що доля нашого поневоленого рідного краю Східної Галичини має вирішитись на світовій конференції в Ґенуї, яка збирається на наради уже 10-го цвітня 1922, а на конференцію ту українське правительство з своїм президентом д-ром Петрушевичем на чолі висилає українську делеґацію, ми Українці проживаючі в Америці мусимо доложити усіх сил, аби нашій делеґації як найбільше помочи в боротьбі за визволення нашого краю з рук тиранів-Ляхів, головний тимчасовий Уряд „Ліґи американських ґорожан українського роду та бувших жовнірів американської армії", подає до відома, в який спосіб се зробити, і просить аби наш загал конечно застосувався до сего.

1) На той час, як збереться конференція в Ґенуї, Ліґа пропонує Всеукраїнський Зїзд до Вашинґтону, получений з маніфестацією і на той час ми стараємось, аби була принята наша депутація перед конґресовою комісією для заграничних справ.

2) Аби в тім самім часі усі більші міста, а також менші урядили у себе віча і демонстраційні походи, і вислали телеґрами до Ґенуї. Зміст телеґрами оголосить Ліґа в українських часописях.

3) Аби усі більші міста, як Ню Йорк, Шікаґо, Дітройт, Пітсбурґ, взагалі усі, **увійшли безпроволочно в порозуміння з тимчасовим головним урядом Ліґи у Филаделфії в тій справі, аби наша праця випала як найкрасше і дійсно на користь нашого поневоленого народу.** Як ми усі разом станемо в однім часі, або як би удалось, того самого дня, до протесту, то й ціла американська преса щось за нас заговорить і світ пізнає чого ми хочемо. — Филаделфія і Ню Йорк уже роблять приготовання на маніфестацію. На віча треба конечно запросити Американців на бесідників і представителів преси.

В виду того проситься усі орґанізації аби дали припоручення підчиненим собі відділам, аби вони стисло застосувались до сего, як уважають ту пропозицію за відповідну, а ми певні, що в той спосіб дійсно поможемо нашій справі на конференції в Ґенуї.

Проситься також усіх, хто почуває себе вірним сином України, аби приступили сейчас до помочі в зорґанізованню Зїзду, який буде проголошений уже в сих днях.

Українські редакції, хоть на ширшу дискусію нема уже часу, повинні би також забрати в сій справі слово.

Тож до праці дорогі Родимці, покажім уже раз, що ми хочемо дійсно аби наша Дорога Вітчина була вільна.

Филаделфія, Па., 30-го марта, 1922.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ ГОЛОВНИЙ УРЯД „ЛІҐИ АМЕРИКАНСЬКИХ ҐОРОЖАН УКРАЇНСЬКОГО РОДУ, ТА БУВШИХ ЖОВНІРІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ":

Теодор Грицей, предсідатель; **Григорій Самбір,** містопредсідатель; **Іван Борисевич,** касієр; **Андрій Шостак і Михайло Рибак,** секретарі; **Михайло Дармограй,** капітан.

Адреса Ліґи: **„League of American Citizens of Ukrainian Extraction", 329 So. 4th St., Philadelphia, Pa.**

Усі українські часописи проситься сю відозву передрукувати.

ДОПИСІ

ВИЛМИНҐТОН, ДЕЛ.

Допись.

Від довшого часу не давалисьмо дописі з Вілмінґтон, то може кому здавалобися, що наша громада заспала або цілком не дбає. Так воно не є. Нарід український у Вилминґтон, можна сміло сказати, що дбає добре про галицьку справу. Як тільки ми почули зі „Свободи", що Ліґа Ситизенів і жовнірів українських орґанізується, то і ми, у Вилминґтон не лишилися по заді.

Нас, Українців у Вилминґтоні, нема великого числа, разом з дітьми около 700, а ситизенів всього 30. Однак скликалисьмо збори дня 13-го листопада 1921 а на тих зборах не бракло ані одного Українця. Збори отворив Стефан Фіґун що загрів своєю бесідою всіх присутних і заохотив взятися до роботи також нашим ситизенам. Вибрано слідуючий уряд: Предсідателем зістав Михайло Кучапський, заступником Петро Левицький, касієр Стефан Фіґун, секр. Корнило Стрельбицький. Виділові: Андрій Кучапський, Михаїл Біян і Теодор Ґула. Після вибору уряду, добровільними датками зібралисьмо 46 дол., на початок. І зараз другого дня зійшлисьмося урядники і вислали меморіял до своїх сенаторів і до репрезентантів. Вони відповіли, що отримали листи та що будуть нашу справу боронити, коли будуть покликані наші делеґати до Вашінґтону.

На Різдво пішли колядувати дві партії під проводом Дамяна Марцінишина і Михайла Гливяка. Вони заколядували 26 дол. і ті гроші передали до каси місцевих ситизенів. На парохіяльнім річнім мітинґу, на поклик о. Володимира Держируки ухвалили дати 18 дол. з парохіяльної каси, а крім того зібрано добровільними жертвами 15 дол. і 50 цнт. Разом по день 20. січня 1922 було в касі 105.50 дол.

З тих грошей вислано до Головного Уряду Ситизенів у Филаделфії, Па., 35 дол., а до Чехословаччини, для Січовиків коляду на руки Сепана Смаль-Стоцького 49.92 дол., то значить 2.600 ч. к.

Котрі місцевости лишилися по заді, то просимо, щоби пішли приміром нашого Вілмінґтону.

ЗА УРЯД:

М. Кучапський, предс.; **С. Фіґун,** кас.; **К. Стрельбицький,** секр.

А тут долучуемо слідуючу посвідку:

Прага, 24. лютого, 1922.

Вельми Шановний Добродію М. Кучапський! Через посередництво Т. І. Грицея з Филаделфії отримав я чек на 2600 к. ч. — тоту суму переслав він мені з припоручення укр. громади в Вилмингтон. Се очевидно Ваша жертва для тих наших нещасних братів, яких лиха доля викинула з рідного краю на чужину, до Чехословаччини. Прийміть за сей Ваш щедрий дар і доказ глибокого почуття спільности і єдности народної мою найсердечнійшу подяку. Гроші переслав я до табору в Йозефові, бо там найбільше потреба помочи.

Враз з щирою подякою прошу приняти мій низький поклін

Др. Смаль-Стоцький.

Подаєсь до відома філяделфійським Братствам Товариствам і Сестрицтвам що бр. св. Володимира від. 105 У. Н. Союза, устроює Ювілейний Пікнік в пятнайцяту річницю заложення братства 4-го липня (Форт оф Джюлай) на Лувіс фармі коло Сіти Лайн.

Проситься всі орґанізації філяделфійські щоби стримались із всякими забавами на той день.

За уряд Бр. св. Володимира:

Гр. Шаґала, предс.
П. Чорний, кас.
Ст. Слободян, секр.

Клим Поліщук.

НЕВИНОШЕНІ ОПОВІДАННЯ.

І. Мазурська нічка.

В маленькій кімнаті на горіщу мазурської хати було сумно. Сотник і полковник сиділи коло стола і чаркувалися. Підсліпувате світло самородного каганця хвилювалося й гонило по їх лицях сумні тіни. Я сидів коло вікна на якісь поломаній скрині і дивися в пітьбу чужої ночі.

— Дай, Боже, щастя. — промовив сотник з мужицькою енерґією, вихиляючи чергову чарку.

— А нашій Україні долі! — зітхнув полковник, вибиваючи пальцями по столу „старорежимну зорю".

Сотник поставив чарку і захвилювався:

— Що ви ото тарабаните там, чорт би вас узяв!..

— Г дим отечества нам сладок і придок і приятен... — з патосом вимовив полковник. — Згадую кадетський корпус і само собою тарабаниться...

Сотник призирливо чмихнувся до мене:

— Чи не здається вам, земляче, що все це вигадка одна?

— Що саме? — спитався й його.

— Ну, як то що? — здвигнув він плечима. — Я, ви, полковник цей і все те, що ми робили й робимо досі!...

— Чому ви так думаєте?

— А ви, ліпше, подивіться у вікно та самі подумайте над цим! Хіба-ж такою буває дійсна ніч?....

Встав від стола і підійов до мене. Полковник стежив за ним понурим поглядом і журно хитав головою:

— Зариваеться чоловічина, зариваеться!...

Сотник притис чоло до вогкої шиби і так закаменів. Дивився на таборові огники за дротами й хвилинами його плеі нервово здрігалися, а з уст виривався придуений шепіт:

— Вигадка!... Звичайно вигадка, бо хіба-ж то можливо, щоб я з Полтави та сидів в Ланцуті?... Страшна вигадка!..

— Ніякої вигадки! — голосно озвався полковник. — Звичайнісінька дійсність, хоча й гірка трохи!..... Просто були собі й були, служили чужинцями і служили, а як взялись за своє, так і от.... Словом сказати, виявилися не здібними до того, щоб без усякого терпіння.

— Нездібні?! — Скрикнув сотник. — Нездібні, га?!... Так за для якого чорта ми поневіряємося тут за цими дротами?! Я вас питаюся, чуєте?...

— За того самого... — всміхнувся полковник, але в той час на його лице важко впала сотника рука.

— Ось тобі, старорежимна худобо! — майже прохрипів.

— Тепер знатимеш за що!... Тепер знатимеш, як уявляти стоїка собою.

— Моя честь! — Вереснув полковник, як у фарсі і з початку якось смішно присів а потім підвівся і став великим звірем.

— Задушу!... — Заскреготав зубами, роблячи крок вперед. Я став між ними.

— Тихо! — Промовив. — Не робіть голосу, а то завтра

Показав у вікно, де блимали червоні таборові вогники, а сам відступився до порога.

опустив руки, а сотник упав перед ним на коліна.

— Пане полковнику! Пане полковнику! — Залементував крізь сльози. — Ви вдарте мене і мені лекше стане... Ви вдарте, бо я мимо своєї волі... Я не винен... То мені від мазурскої ночі так сталося...

— Все одно вже... Все одно честь давно загула... — шептав полковник, тримаючись за ліву щоку. — Я розумію... Все Все розумію... Давайте, ліпше, ще по одній!...

Налили по повній, взяли в руки, а потім обоє підійшли до вікна і разом промовили:

— За твою загибіль мазурська нічко!...

Раптом кинули чарками об підлогу, впали один одному на груди і важко заридали...

Я став коло порога і чув, як заглушаючи їх ридання, могутньо гомонів перший весняний вечір...

1921 р. 20 березня, Ланцут.

II. „Блакитний сон".

Як тільки сходило сонце і його перші проміні запалювалися на хресті містечкової каплиці, в таборах інтернованих зачинали пити каву. Це була безсмачна, брудна й смердюча юшка, але її пили з приємністю, бо вона була трохи тепла. В цей час від барака до барака переходив малий хлопчина в „австрійській" шинелі і продавав цигарки: старшинам по 2 марки, а козакам по 1 марці, за цигарку.

Ніхто гаразд не знав хто він і звідки, а знали лише його імення і те, що він пішов до війська для того, щоб помститися за смерть свого батька, який поліг від ворожої кулі на порозі власної хати...

— Так, значиться, ти помститись думаєш?... — Часами питали його старі вояки.

— Таж не милувати!... — В тон відповідав хлопчина.

— Правильно, Грицю! — Задовольнено казали старі вояки і вже цілком по иншому питали далі: — А новин ніяких немає?...

Хлопчина збентежено здвигав плечима і чудно всміхався:

— Думаю, що до весни просидимо тут!... — говорив тихо, наче сам до себе.

— Бачите, який далекоглядний!... До весни, каже, просидимо тут... всміхалися до хлопчини і гладили його по білявій головці.

Той уже не говорив більше нічого. Розраховувався, брав під паху свою скриньку з папіросками і поспішався до другого барака, де на нього вже давним давно чекали.

І всі любили його за слухняність і ніжність, якою він вражав самих задубілих серцями.

Було, не одного зимового ранку, як в повітрі грають морозяні пильки, він на протязі цілої години стоїть на дворі і милується сходом сонця.

Через це саме не раз спізнювався зі своїми папіросками і тоді йому казали:

— Ой, Грицю, не доведе тебе до пуття оте сонце!...

А він, соромлючись і червоніючи, мовчки йшов вздовж брудних нор, старався скорше всіх задовольнити.

Одного разу він прибіг ще до кави і без папіросок, схвильовано зупинився перед баком сказав:

— А я сон бачив!...

— Хе-хе-хе!... — голосно засміялися. — Що-ж то за сон такий?...

— Чудний сон... блакитний... — промовив.

— Як то так? — здивувався хтось з кутка. — Блакитний, кажеш?...

— Еге-ж, блакитний!...

— А ну роскажи!

— Снилося мені, що десь ми вертаєм до дому... Йдемо довгими рядами і все друг за друга тримаємся... Йдемо непрохідними шляхами з півдня, а проти нас буря з півночі... Важко нам і не сила нам, бо та буря сипала на нас дощем, градом, снігом і камінням, а наше тіло помалу замерало і робилося крижаним і таким кришталевим, що в кождого з нас було видно серце. Де які не могли витерпіти й зупинялися там, де їх знемогла втома, але більшість намагалася йти далі. Стомився і я, але коли тільки хотів зостатися, то побачив дивне знамено. По небу, над нашими головами боролися й змагалися величезні клуби чорних хмар, а там далі, де тільки ми пройшли, було чисте блакитне небо, якого не буває ніколи в дійсности. І що найдивніщого, так це те, що по цій небесній блакитні йшов велитенський мужик у світі, а поруч нього два воли тягли величезного дерев'яного плуга... Трохи далі, зараз-же за плугом, сунула лава дивних вояків у залізній одежі... Коли це з'явище побачили стомлені, то встали і знову почали йти, а разом з ними піов і я... Чим далі йшли ми, тим сильніщала буря, але, дивне диво, дерева придорожні гнулись проти бурі, як гнулися ми всі своїми головами, вперед прямуючи... І закождим нашим кроком ширшала блакить над нами, а замість сонця, лилося світло від того дерев'яного плуга. І при тім світлі, ми йшли по землі, а залізні вояки по небу..."

Старі вояки слухали й дивувалися:

— І присниться-же таке чудо такому малому!...

На другий день, замість папіросок, Гриць знов приніс цю саму казку. Слухали вже не так охоче і допитувалися за найважніще:

— А чому-ж ти, Грицю, папіросок не приносиш?...

— Принесу тоді, як сон блакитний пройде!... — відповідав журно.

Але сон не проходив. Приснився він на третю, четверту і пяту ніч. Гриць що ранку приходив і розповідав, але його ніхто вже не хотів слухати. За сьомим разом Гриць, розповівши про свій сон, сказав:

— Забіраймося і ходім!...

— Куди? — питалися його.

— На Україну! — відповідав зі сльозами на очах.

Всі співчуваючо дивилися на його змарніле личко і мочали. Грець, не діждавись відповіді, кудись зник. Не зявився на обід, не прийшов і на вечерю. Коли стали його шукати, то знайшли лише коробкуз папіросками, на якій було написано вугликом: „Куріть на здоровля!"...

Папіроси поділили і курили їх мало-що не до самої півночі, лежачи на брудних нарах.

— І Куди він міг дітись?!—в сотний раз задавали друг другу питання.

А на другий день, ще до сходу сонця, весь табор гомонів:

— Снився мені сон, що десь ми вертаєм до дому! починав один.

— Важко на і не сила нам!... — продовжував другий.

— Ми йшли по землі, а залізні вояки по небу!... — закінчував третій.

УКРАЇНСЬКІ ЕМІГРАНТИ І ЕМІГРАНТКИ!

ЯК ХОЧЕТЕ ОБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ АБО РОДИНУ НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ, КАЛІЦТВА АБО ХОРОБИ, І БУТИ ПЕВНИМИ ЗАПОМОГИ НА СЛУЧАЙ НЕЩАСТЯ, — ПРИСТУПАЙТЕ ДО НАЙСТАРШОЇ, НАЙБІЛЬШОЇ ТА НАЙБОГАТШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА.

ЗІСТАВЛЕННЄ ПІСЛЯ СТЕЙТІВ:

Назва стейту	Кляса	Кілько членів		Сума обезпечення	Загальна сума обезпеч. членів у стейті
Конектікут	A	13		3.250	
"	AA	133		66.500	
"	B	20		15.000	
"	C	277		277.000	
"	BB	6		9.000	
Разом			449		$ 370.750.00
Делевар	A	1		250	
"	AA	69		34.500	
"	B	5		3.750	
"	C	39		39.000	
Разом			114		77.500.00
Іллиноіс	A	22		5.500	
"	AA	370		185.000	
"	B	19		14.250	
"	C	404		404.000	
"	BB	7		10.500	
Разом			822		619.250.00
Айова	C	6		6.000	
Разом			6		6.000.00
Індіяна	A	3		750	
"	AA	17		8.500	
"	B	1		750	
"	C	46		46.000	
Разом			67		56.000.00
Кензас	AA	18		9.000	
"	C	16		16.000	
Разом			34		25.000.00
Мериленд	AA	13		6.500	
"	B	2		1.500	
"	C	112		112.000	
Разом			127		120.000.00
Масачусетс	A	7		1.750	
"	AA	27		13.500	
"	B	4		3.000	
"	C	36		36.000	
Разом			74		54.250.00
Мішіген	A	7		1.750	
"	AA	97		48.500	
"	B	9		6.750	
"	C	162		162.000	
"	BB	1		1.500	
Разом			276		220.500.00
Мінесота	A	1		250	
"	AA	20		10.000	
"	B	4		3.000	
"	C	24		24.000	
"	BB	2		3.000	
Разом			51		40.250.00
Мозурі	A	1		250	
"	AA	28		14.000	
"	B	3		2.250	
"	C	99		99.000	
"	BB	5		7.500	
Разом			136		123.000.00
Ню Гемшір	AA	3		1.500	
"	C	5		5.000	
Разом			8		6.500.00
Ню Джерзі	Д	3		300	
"	A	36		9.000	
"	AA	764		382.000	
"	B	35		26.250	
"	C	981		981.000	
"	BB	11		16.500	
"	CC	1		2.000	
Разом			1831		1,417.050.00
Ню Йорк	A	71		17.750	
"	AA	829		414.500	
"	B	60		45.000	
"	C	904		904.000	
"	BB	16		24.000	
"	CC	5		10.000	
Разом			1885		1,415.250.00
Огайо	A	12		3.000	
"	AA	223		111.500	
"	B	24		18.000	
"	C	662		662.000	
"	BB	4		6.000	
Разом			925		800.500.00
Онтаріо Канада	AA	5		2.500	
Разом			5		2.500.00
Орегон	A	1		250	
"	AA	6		3.000	
"	C	3		3.000	
Разом			10		6.250.00
Пенсилвенія	Д	2		200	
"	A	80		20.000	
"	AA	1190		595.000	
"	B	168		126.000	
"	C	3097		3,097.000	
"	BB	63		94.500	
"	CC	3		6.000	
Разом			4603		3,938.700.00
Род Айленд	A	9		2.250	
"	AA	88		44.000	
"	B	9		6.750	
"	C	128		128.000	
"	BB	3		4.500	
"	CC	1		2.000	
Разом			238		187.500.00
Віскансін	A	2		500	
"	AA	18		9.000	
"	B	1		750	
"	C	23		23.000	
Разом			44		33.250.00
Вайомінг	AA	1		500	
"	C	7		7.000	
Разом			8		7.500.00
Вест Вірджінія	AA	31		15.500	
"	B	1		750	
"	C	70		70.000	
Разом			102		86.250.00
	Разом членів		11815		$9,613.750.00

РЕКОРДОВИ ЗВІТ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА ЗА РІК 1921.

Місяць	Ч. членів з попер. місяця	Убуток				Прибуток				Разом	Ріжниця	
		Принято нових	Принято наново	Принято з пер. лист.	Разом	Суспендов.	Відійшли з пер. лист.	Померли	Разом		Прибуло	Убуло
Май	5058	51	3	7	61	51	17	4	72	5047	—	11
Червень	5047	73	11	18	102	559	24	1	584	4565	—	482
Липень	4565	73	288	25	386	164	15		179	4772	207	—
Серпень	4772	76	137	6	219	77	15	1	93	4898	126	—
Вересень	4898	63	85	11	159	90	5	4	99	4958	60	—
Жовтень	4958	85	46	14	145	63	22	1	86	5017	59	—
Падолист	1017	90	37	20	147	54	19	2	75	5089	72	—
Грудень	5089	72	32	13	117	61	18	3	82	5124	35	—
Разом	5058	583	639	114	1336	1119	135	16	1270	5124	66	—

Виказ молодечих членів після віку:

Вік	Число членів
1	193
2	337
3	437
4	581
5	514
6	460
7	476
8	588
9	396
10	297
11	223
12	194
13	148
14	113
15	86
16	57
17	56
Разом	5.101
Дітей, що обовязані тепер перейти до членів старших	23
Вік членів молодечого Департ. У. Н. С.	5.124

Вік дітей поданий тут є після того, який мали в дни заведення реформи то є 1-го липня 1921 р. Всі діти з реформою вчислені є до кляси обезпечення після табельки ч. І. і після того будуть їм виміняні грамоти.

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ:

З кінцем 1921-го року, У. Н. Союз мав повнолітних членів 11.815
а малолітних членів 5.124

Разом 16.939

(Дальше буде).

КАМІННИЙ УГОЛЬ.

Камінний уголь є головною підоймою нинішного промислу і торговлі, бо становить неоцінений опаловий матеріял для фабричних машин, локомотив і пароплавів. В Англії називають його здавна чорним золотом. В Німеччині над Рейном, у Франції, в Бельгії над Мозою, на Україні над Донцем, в Росії коло Москви, в Сибіри, в Чехії, в Англії, в північній Америці, в Хінах і в многих инших місцевостях находиться той цінний мінерал у величезних підземних покладах.

На цікаве питанне, звідки міг взятися в природі камінний уголь, найдемо відповідь в ось якій, дуже простій пробі:

Невеличку посудину з металю платини або з доброї порцеляни (таку посудину називаєм тиґлем) наповнюєсь щільно кусниками дерева (також папером, сукном, кістками, мясом або кровю). Опісля кладеться її на триніжку, накриваєсь добре доробленою покришкою і зачинаєсь огрівати, з початку легко, відтак постепенно чим раз більше, а наконець випражуєсь аж до сильного розжарення. По остудженню відкриваєсь тиґель і находиться в ньому чорну масу вугля. Бачимо з того, що тіла ростин (або й звірят) розкладаються без приступу воздуха в той спосіб, що з них повстає уголь. В дуже високій температурі процес звуглення поступає дуже скоро. Колиб огрівати тиґель слабо, то ся переміна вимагала би довгого часу.

Камінний уголь повстав в дуже давних часах з незвичайно буйної ростинности, яка колись вкривала поверхню нашої землі. Катастрофалні переміни, через котрі переходила наша земля, спричинювали, що велика маса дерев і ростин западала в глибину або замулювалася в наглих повенях. Через брак воздуха не міг наступити скорий розклад тих ростинних мас, лиш помалу за тисячі літ літ повставав з них камінний уголь.

Подібний процес відбуваєся й нині в багнистих місцях, де ростинні останки, а іменно мохи, названі торфниками, помалу звуглюються і витворюють торфи (рудавини, руди). Здовж ріки Емс в Німеччині торфовища займають близько 3.000 квадратових кільометрів місцями грубі на 10 метрів. Богато їх є в північній Европі, на Україні головне на Поділю, в Росії на Сибіри, а в менших масах в дуже численних місцевостях (в Галичині коло Львова).

Дуже скора переміна дерева на вуголь наступає в штучних углярках. Там запалюєся дерево без приступу воздуха. Висока температура заступає тут безмірно довгий час, який в природі є порібний до процесу звуглення.

Деревляний уголь дає при спаленю дуже високу температуру, тому його уживають в великих масах в металюрґічнім промислі (при витоплюванню з руд металів).

Чистий уголь є первнем, т. зн. тілом, яке не даєся хемічно розложити. В природі находиться в совершенній чистоті як первень в кристальній формі в виді ґрафіту і діяманту.

Камінний уголь з причини свого ростинного походження і з того, що він змішаний з покладовими масами, не є хемічно чистим углем (первнем), лиш, як до своєї відміни, є до него більше або менше зближеним.

Чорні углі складаються з 70—90% чистого угля (первня). Звісні є:

1. Чорний лупаковий уголь, 2. Чорний блискучий уголь, 3. Смоловий уголь, 4. Чорний збитий уголь.

Сильним металічним блеском відзначаєся найдобірнійша відміна камінного угля, антракит. Він складаєся з 90—94% чистого угля. Горить трудно, але при сильнім продуві дає високу температуру і тому його уживають до опалюваня великих гутних печий.

На бурім або брунатнім угли даєся ще часто пізнати деревна ткань. Тут, видко, не дійшов ще до кінця процес звуглення. Ся відміна має дійсно лиш 55 — 75% чистого угля і тому горить копотячим полумям та видає при тім неприємний чадний запах.

Камінний уголь, брунатний уголь, антракит і торф служать не лиш за опаловий матеріял, але також і до виробу світляного ґазу. У великих зелізних начиннях огріваєся уголь без приступу воздуха, або, як кажемо, піддаєся сухій дестиляції. Всі ростинні рештки, які в угли находиться, витворюють тоді разом з ним мішанину ріжних пальних ґазів. По їх відпровадженю лишаються ціпкі рештки, які називаються мазею.

З мази виробляєся анілінові фарби, карбольовий квас, амоняк, мінеральні товщі і олії і т. д. З бурого угля і з торфу виробляють також парафіну, уживану на білі свічки.

ДО АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ З НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Товариші! Звісно Вам з покликів, поміщених в газетах, що громадяни міста Ню Йорку приготовляють великий демонстраційний похід, яко аґітаційний спосіб за освободженнєм Галичини. До співучасти в сій праці запрошені й ми, американські ветерани українського роду. Ми свідомі наших обовязків для нашого старого краю, а таксамо ми знаємо наші права в американській державі. Нам найлекше зробити щось успішного для великого діла освобождення рідного краю. Тому то кличемо до Вас, Товариші, Ветерани: Орґанізуйтесь та робіть від себе приготовання до сього великого маніфестаційного походу!

Коли в якій місцевости тяжко Вам зорганізуватись, дайте знати нашому постови в Ню Йорку, а звідси приїде хтось Вам до помочи. Треба спішитись з роботою, бо на нас чекає богато инших пильних обовязків. Берімся отже до організації сейчас!

НЮЙОРСЬКИЙ ПОСТ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ УКР. РОДУ:

Михайло Першин, командант і орг.
Юлій Рокицький, адютант.

Адреса: Українське Інформаційне Бюро, 30 E. 7th St., New York City.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ